

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ρυθμίσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, την ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς, την επιτάχυνση της απονομής των συντάξεων, τη ρύθμιση οφειλών προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις»

Ι. Γενικά

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο χαρακτηρίστηκε ως κατεπείγον από την Κυβέρνηση και ο χαρακτηρισμός αυτός έγινε κατά πλειοψηφία, αποδεκτός από τη Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων και τη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων (άρθρο 76 παρ. 4 του Συντάγματος και άρθρο 109 παρ. 2 του Κανονισμού της Βουλής), που συνήλθαν σε κοινή συνεδρίαση. Το νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τις ως άνω Επιτροπές, αποτελείται από δεκαπέντε (15) Μέρη και εκατόν εξήντα (160) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου που αφορά την έναρξη ισχύος του νόμου.

Διά του Μέρους Α' (άρθρα 1-50), μεταξύ άλλων, παρατείνονται, έως την 31.3.2021, οι όροι διενέργειας και χρήσης δοκιμασιών ταχέων μοριακών ελέγχων όπως και η υποχρέωση ηλεκτρονικής καταγραφής στο «Εθνικό Μητρώο Ασθενών COVID-19» (άρθρο 1), ρυθμίζονται ζητήματα διενέργειας από τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (εφεξής, ΕΟΔΥ) δωρεάν ελέγχων ανίχνευσης του κορωνοϊού covid-19 (άρθρο 2), καθορίζονται οι φορείς που συνιστούν, ως προς την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της εν λόγω διενέργειας ελέγχων, τον «Υπεύθυνο Επεξερ-

γασίας» και τον «Εκτελούντα την Επεξεργασία», κατά την έννοια των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ» (ΕΕ L 119/4.5.2016, σελ. 1 επ.) (εφεξής, Γενικός Κανονισμός) (άρθρο 3) καθώς και τα μέτρα που, κατ' ελάχιστον, οφείλει να λαμβάνει ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας για «τη διασφάλιση των συμφερόντων των υποκειμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» (άρθρο 4). Παρατείνονται, εξ άλλου, έως την 31.3.2021, η αρμοδιότητα του ΕΟΔΥ να συνάπτει συμβάσεις πρόσληψης προσωπικού κατά παρέκκλιση όλων των κείμενων εθνικών διατάξεων περί προσλήψεων και δημόσιων συμβάσεων (άρθρο 5), η εξαιρετική διαδικασία χορήγησης φαρμάκου ή φαρμάκων εκτός εγκεκριμένων ενδείξεων σε ασθενείς για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού covid-19 (άρθρο 6), η εξαιρετική διαδικασία για την αποστολή φαρμάκων προς ασφαλισμένους που ανήκουν σε «ευπαθείς ομάδες» του πληθυσμού και/ή «βρίσκονται σε περιορισμό», και για την έκτακτη προμήθεια κάθε σχετικού εξοπλισμού (άρθρο 7), καθώς και άλλες εξαιρετικές διαδικασίες (άρθρα 8-32). Εν συνεχεία, ρυθμίζονται μεταξύ άλλων, θέματα της Α.Ε.Μ.Υ. Α.Ε., η παράταση, μέχρι την 31.3.2021, της θεσπισθείσας διαδικασίας αποδοχής δωρεών ειδικού νοσοκομειακού εξοπλισμού, μέσω ατομικής προστασίας, φαρμάκων, καθώς και χρηματικών δωρεών για απευθείας προμήθεια νοσοκομειακού εξοπλισμού, η παράταση των διαδικασιών επανέκδοσης γνωματεύσεων στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής δαπανών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. e-day και συνταγών στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης και έγκρισης φαρμάκων μέσω του Συστήματος Ηλεκτρονικής Προέγκρισης, ζητήματα ΕΚΑΒ, ζητήματα αδειοδότησης ιδιωτικών Μονάδων Ημερήσιας Νοσηλείας, όπως και άλλα επιμέρους ζητήματα αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας (άρθρα 33-50).

Διά του Μέρους Β' (άρθρα 51-69) εισάγονται φορολογικές ρυθμίσεις (Κεφάλαιο Α'), ρυθμίσεις θεμάτων Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής (Κεφάλαιο Β') και Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής (Κεφάλαιο Γ'), καθώς και ρυθμίσεις λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών (Κεφάλαιο Δ'). Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, θεσπίζονται διατάξεις για την εφαρμογή μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ σε εμβόλια και in vitro διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα για την πρόληψη και τη διάγνωση της νόσου COVID-19 και σε συναφείς υπηρεσίες (άρθρο 51), εντάσσονται τυφλοί, με ποσοστό αναπηρίας άνω του 80%, σε διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για άτομα με αναπηρίες (άρθρο 52) και υπάγονται είδη που προο-

ρίζονται για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία όρασης στον υπερμειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 6% (άρθρο 52), θεσπίζονται ρυθμίσεις για εκπρόθεσμες τροποποιητικές δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε 9, άρθρο 54), για την απόσυρση ταμειακών μηχανών (άρθρο 55), για καταστάσεις φορολογικών στοιχείων προς διασταύρωση πληροφοριών (άρθρο 56), για τη φορολογία κερδών από τυχερά παίγνια (άρθρο 57), για τον Ενιαίο Λογαριασμό Θησαυροφυλακίου (άρθρο 58), για τα μισθώματα ακινήτων που στεγάζουν δημόσιες υπηρεσίες (άρθρο 59), ρυθμίσεις για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2015 (ΕΕ L 123) σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες, την επιβολή κυρώσεων για παράβαση των διατάξεων του Κανονισμού και την εξωδικαστική επίλυση των σχετικών διαφορών (άρθρα 60-63). Επίσης, θεσπίζονται διατάξεις για τη ρύθμιση απαιτήσεων δεδουλευμένων αποδοχών εργαζομένων της ΕΡΤ Α.Ε. (άρθρο 64), για την παράταση της προθεσμίας σύγκλησης Γενικής Συνέλευσης των αστικών συνεταιρισμών (άρθρο 65), για την επιχορήγηση του μεταφορικού κόστους εκδοτικών επιχειρήσεων (άρθρο 66), για την ειδική εκκαθάριση δημοσίων επιχειρήσεων (άρθρο 67), για ασφαλιστικές-αντασφαλιστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο (άρθρο 68), και για τη δυνατότητα παράτασης υποβολής φορολογικών και ασφαλιστικών δηλώσεων και καταστάσεων των λογιστών-φοροτεχνικών που ασθενούν από κορωνοϊό Covid-19 και των εντολών τους (άρθρο 69).

Διά του Μέρους Γ' (άρθρα 70-75) ρυθμίζονται θέματα παράτασης ισχύος έκτακτων μέτρων αρμοδιότητας του Υπουργείου αυτού (άρθρο 70), ωραρίου και λειτουργίας καταστημάτων (άρθρα 71-72), επιμέρους ζητήματα για την πραγματοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (άρθρο 73), για την έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης και την τεχνική βοήθεια της μεταβατικής περιόδου (άρθρο 74), και για τις δαπάνες διαχείρισης της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Α.Ε. στο πλαίσιο του προγράμματος «Εξοικονομώ-Αυτονομώ» (άρθρο 75).

Διά του Μέρους Δ' (άρθρα 76-94), μεταξύ άλλων, ρυθμίζεται η κατ' εξαίρεση μετακίνηση του προσωπικού του δημοσίου στον e-ΕΦΚΑ (άρθρο 76), η δυνατότητα παραίτησης του e-ΕΦΚΑ από ένδικο μέσα (άρθρο 77), η προμήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών από τον e-ΕΦΚΑ (άρθρο 78) η διάθεση προσωπικού Επιμελητηρίων στον ανωτέρω φορέα (άρθρο 79), και η απασχόληση συνταξιούχων σε αυτόν (άρθρο 80). Περαιτέρω, τροποποιούνται επιμέρους διατάξεις των νόμων 4578/2018, 4756/2020 και 4172/2013 (άρθρα 81-83), παρατείνεται η παραμονή στην υπηρεσία Προϊσταμένων Γενικών Διευ-

θύνσεων και Διευθύνσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (άρθρο 84), τροποποιείται το άρθρο 31 του ν. 4690/2020 ως προς τον μηχανισμό ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ (άρθρο 85), παρατείνεται η ασφαλιστική ικανότητα εμμέσων μελών και η ασφαλιστική ικανότητα ελεύθερων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και ασφαλισμένων στον τ. ΟΓΑ (άρθρα 86 και 87), θεσπίζονται ειδικά μέτρα προστασίας των θέσεων εργασίας σε πληγείσες περιοχές της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (άρθρο 88), οι προϋποθέσεις επιδότησης ανεργίας εποχικά εργαζομένων (άρθρο 89), οι κυρώσεις σε εργοδότες που λαμβάνουν αποζημίωση ειδικού σκοπού του εργαζόμενου (άρθρο 90), προβλέπεται η χρήση νέων τεχνολογιών για τη διεξαγωγή Γενικών Συνελεύσεων των συνδικαλιστικών οργανώσεων (άρθρο 91), παρατείνεται η έναρξη ισχύος του π.δ. 70/2019 (άρθρο 92), θεσπίζονται μέτρα για την αναδοχή και την υιοθεσία (άρθρο 93) καθώς και μέτρα στήριξης των επαγγελματιών τέχνης και πολιτισμού (άρθρο 94).

Διά του Μέρους Ε' (άρθρα 95 – 101) θεσπίζονται ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Διά του Μέρους ΣΤ' (άρθρα 102 – 105) εισάγονται ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου τουρισμού.

Διά του Μέρους Ζ' (άρθρα 106 – 116) προτείνονται ρυθμίσεις σχετικά με την ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς και διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών.

Διά του Μέρους Η' (άρθρο 117) θεσπίζονται ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Διά του Μέρους Θ' (άρθρο 118) θεσπίζονται επείγουσες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Διά του Μέρους Ι' (άρθρα 119 – 123) ρυθμίζονται επείγοντα ζητήματα προσωπικού του Υπουργείου Εξωτερικών και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, καθώς και θέματα δαπανών του Υπουργείου Εξωτερικών (άρθρο 119), ορίζονται τα προσόντα των επαγγελματιών οπλιτών (άρθρο 120), ρυθμίζονται θέματα κρίσεων και προαγωγών αξιωματικών εξ Ανωτέρων Στρατιωτικών Σχολών Υπαξιωματικών και μονιμοποιηθέντων εθελοντών (άρθρο 121), εισάγεται ρύθμιση για τη ναυπήγηση δύο ταχέων περιπολικών κατευθυνόμενων βλημάτων του Πολεμικού Ναυτικού καθώς και για την ολοκλήρωση εργασιών σε υποβρύχια του Πολεμικού Ναυτικού (άρθρο 122 και 123, αντίστοιχα).

Διά των διατάξεων του Μέρους ΙΑ' (άρθρα 124 – 127) εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών του Υπουργείου Προ-

στασίας του Πολίτη λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 (άρθρο 124), ρυθμίζονται θέματα οδοιπορικών εξόδων της Ελληνικής Αστυνομίας (άρθρο 125), εισάγονται διατάξεις σχετικές με την προσέλκυση επενδύσεων (άρθρο 126) και παρατείνονται οι προθεσμίες ισχύος συμβάσεων, τίτλων διαμονής, βεβαιώσεων κατάθεσης αιτήσεων και εκδοθέντων δελτίων σε ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (άρθρο 127).

Με τις διατάξεις του Μέρους ΙΒ΄ (άρθρα 128 – 135) εισάγονται ειδικές δικονομικές ρυθμίσεις για το Συμβούλιο της Επικρατείας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια (άρθρο 128), ειδικές ρυθμίσεις για τη λειτουργία των πολιτικών δικαστηρίων (άρθρο 129) καθώς και ειδικές ρυθμίσεις για τη λειτουργία των ποινικών δικαστηρίων (άρθρο 130), θεσπίζεται αναστολή διοικητικών διαδικασιών σχετικά με δικαστικές αποφάσεις (άρθρο 131) και ορίζονται ειδικώς τα περί συναινετικής εγγραφής, ανάκλησης, εξάλειψης και μεταρρύθμισης προσημείωσης υποθήκης (άρθρο 132). Οι ειδικές αυτές ρυθμίσεις θα ισχύσουν από την 01.01.2021 έως την 31.03.2021. Ρυθμίζονται επίσης η χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών από τις γραμματείες του Συμβουλίου της Επικρατείας και των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων (άρθρο 133), η παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε ποινική δίκη (άρθρο 134) και η απόδοση εσόδων στο Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτηρίων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης (άρθρο 135).

Διά του Μέρους ΙΓ΄ (άρθρα 136-152) θεσπίζονται, μεταξύ άλλων, διατάξεις για τη ρύθμιση οφειλών προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού (εφεξής ΟΤΑ α΄ βαθμού) και τα νομικά πρόσωπα αυτών, και καθορίζονται το πεδίο, οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους, καθώς και οι προθεσμίες, τα αρμόδια όργανα, ο τρόπος υποβολής των αιτήσεων ρύθμισης και οι προϋποθέσεις άρσης της δέσμευσης χορήγησης αποδεικτικού ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής για τις ανωτέρω οφειλές (άρθρα 136-139), αναστέλλονται τα αναγκαστικά μέτρα, τα μέτρα εκτέλεσης και η παραγραφή οφειλών προς τους ΟΤΑ α΄ βαθμού που έχουν ρυθμισθεί (άρθρα 140-141), παρέχεται η δυνατότητα υπαγωγής συνοφειλετών στη ρύθμιση οφειλών προς τους ΟΤΑ α΄ βαθμού (άρθρο 142), ορίζονται οι περιπτώσεις απώλειας ρύθμισης οφειλών προς τους ΟΤΑ α΄ βαθμού (άρθρο 143), εισάγονται διαδικαστικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του άρθρου 51 παρ. 2 του ν. 4647/2019 (άρθρο 144), παρατείνεται η προθεσμία μεταγραφής ληξιαρχικών πράξεων προξενικών αρχών έως την 31η Δεκεμβρίου 2021 (άρθρο 145), ρυθμίζονται θέματα πρόσληψης προσωπικού για την αντιμετώπιση του κο-

ρωνοϊού COVID 19 από τους ΟΤΑ (άρθρο 146) και εξαιρούνται, έως την 30ή Ιουνίου 2021, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής του άρθρου 12 του ν. 4174/2013, και αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας για τις οριζόμενες πράξεις (άρθρο 147). Παρατείνεται η θητεία των αιρετών μελών υπηρεσιακών συμβουλίων στις αναφερόμενες περιπτώσεις, καθώς και η προθεσμία σύνταξης των εκθέσεων αξιολόγησης υπαλλήλων του έτους 2019 (άρθρα 148 και 149), αναστέλλεται η καταβολή των ετήσιων δόσεων 2020 και 2021 της ρύθμισης οφειλών προς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων από χρεωστικά ανοίγματα των Δήμων και των ν.π.δ.δ. αυτών (ΑΚ 150), παρατείνεται η ισχύς συμβάσεων προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου που απασχολείται σε φορείς του Δημοσίου για την κάλυψη αναγκών φύλαξης, καθαριότητας και απολύμανσης (άρθρο 151), καθώς και των αποσπάσεων του προσωπικού της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την 30ή Ιουνίου 2021 (άρθρο 152).

Τέλος, διά του Μέρους ΙΔ' (άρθρα 153 – 159) παρατείνεται το διάστημα καταβολής του ανταλλάγματος στους παρόχους τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στο πλαίσιο του έργου «ΣΥΖΕΥΞΙΣ Ι» διά τροποποίησης της παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 4531/2018 (άρθρο 153), παρατείνεται έως την 28.02.2021 η ισχύς διάταξης σχετικής με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (άρθρο 154), εισάγονται κατεπείγουσες διατάξεις για τη λειτουργία των εταιρειών «ΕΛΤΑ Α.Ε.» και «ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΛΤΑ Α.Ε.» (άρθρο 155), ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τη δημοσίευση διακηρύξεων στον περιφερειακό και τον τοπικό τύπο, διά τροποποίησης του άρθρου 379 του ν. 4412/2016 (άρθρο 156). Επίσης, εισάγονται ρυθμίσεις σχετικά με τις συμβατικές υποχρεώσεις των παρόχων περιεχομένου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής περιφερειακής εμβέλειας, καθώς και με τις φορολογικές υποχρεώσεις και τα συμβατικά δικαιώματα του παρόχου δικτύου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής (άρθρο 157), και παρατείνεται η προθεσμία δήλωσης κεραιών ραδιοφωνικών σταθμών και αδειοδοτημένων παρόχων δικτύου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής (άρθρο 158). Τέλος, ρυθμίζονται ζητήματα βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας, διά αντικατάστασης του άρθρου 279 του ν. 3463/2006 (άρθρο 159).

Το Μέρος ΙΕ αποτελείται από το άρθρο 160, στο οποίο ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 2, 3 και 4

α. Με τις διατάξεις των εν λόγω άρθρων ρυθμίζονται, ιδίως, ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΔΥ, κατά τη διενέργεια ελέγχων ανίχνευσης του κορωνοϊού covid-19, και ορίζονται ο μεν ΕΟΔΥ ως Υπεύθυνος Επεξεργασίας, η δε ανώνυμη εταιρεία υπό την επωνυμία «Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας Α.Ε.» ως «Εκτελών την Επεξεργασία», κατά την έννοια των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 (στο εξής, Γενικός Κανονισμός), όπως και οι σχετικές υποχρεώσεις τους.

Επισημαίνεται, εν προκειμένω, ότι οι πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας ενός φυσικού προσώπου, περιλαμβανομένης της παροχής υπηρεσιών υγειονομικής φροντίδας σε αυτό, συνιστούν ειδικής κατηγορίας δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού, υπόκεινται σε αυστηρότερο καθεστώς προστασίας. Τέτοιες πληροφορίες συνιστούν, ενδεικτικά, η κατάσταση κατονομαζομένου ή ταυτοποιήσιμου υποκειμένου των δεδομένων ως νοσούντος ή μη, η κατ' οίκον παραμονή του λόγω ασθένειας, η διαπίστωση ενδείξεων ασθένειας, κ.λπ. (βλ. και από 18.3.2020 «Κατευθυντήριες Γραμμές για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της διαχείρισης του covid-19» της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα).

Στο μέτρο κατά το οποίο διενεργείται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές, προς τον σκοπό της αποφυγής κινδύνου εμφάνισης ή διάδοσης του κορωνοϊού, εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης, εφαρμόζονται ο Γενικός Κανονισμός και ο ν. 4629/2019. Ο Γενικός Κανονισμός παρέχει τις νομικές βάσεις για την αναγκαία, κατά τα ως άνω, επεξεργασία, υπό την επιφύλαξη ότι τηρούνται οι βασικές αρχές και εξασφαλίζονται οι σχετικές ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις και προϋποθέσεις σύννομης επεξεργασίας. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υγείας στο πλαίσιο λήψης μέτρων κατά του κορωνοϊού διενεργείται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ως «απαραίτητη για λόγους δημοσίου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας» (βλ. άρθρο 9 παρ. 2 στοιχ. θ' του Γενικού Κανονισμού, πρβλ. και Προοίμιο, σημεία 46 και 52).

β. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 4 ορίζει ότι: «Για τη

διασφάλιση των συμφερόντων των υποκειμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα λαμβάνονται από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, κατ' ελάχιστον, τα κατωτέρω μέτρα:».

Διά των άρθρων 24 επ. του Γενικού Κανονισμού θεσπίζονται οι υποχρεώσεις του Υπευθύνου Επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, ιδίως, η υποχρέωσή του να «εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζει και να μπορεί να αποδεικνύει ότι η επεξεργασία διενεργείται σύμφωνα με τον» Γενικό Κανονισμό. Σύμφωνα, εξ άλλου, με το Προίμιο του Γενικού Κανονισμού (σημείο 74), «ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να υποχρεούται να υλοποιεί κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα και να είναι σε θέση να αποδεικνύει τη συμμόρφωση των δραστηριοτήτων επεξεργασίας με τον παρόντα κανονισμό, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας των μέτρων. Τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη φύση, το πλαίσιο, το πεδίο εφαρμογής και τους σκοπούς της επεξεργασίας και τον κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων». Στην πράξη, «όλες οι διατάξεις που θεσπίζουν προϋποθέσεις θεμιτής επεξεργασίας απευθύνονται ουσιαστικά στον υπεύθυνο της επεξεργασίας, ακόμη και αν αυτό δεν διατυπώνεται πάντοτε με σαφήνεια» (Γνώμη 1/2010 «σχετικά με τις έννοιες του “υπευθύνου επεξεργασίας” και του “εκτελούντος την επεξεργασία”» της 16.2.2010, της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία δεδομένων σελ. 6).

Στο πλαίσιο αυτό, και δεδομένου ότι οι «κίνδυνοι για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες φυσικών προσώπων, ποικίλης πιθανότητας και σοβαρότητας, είναι δυνατόν να προκύπτουν από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε σωματική, υλική ή μη υλική βλάβη», συνάγεται ότι στόχος της υποχρέωσης του Υπευθύνου Επεξεργασίας να λαμβάνει τα αναγκαία, κατά τον Γενικό Κανονισμό, μέτρα, δεν είναι μόνον η διασφάλιση των «συμφερόντων» των υποκειμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας, αλλά και η διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους έναντι της αθέμιτης επεξεργασίας των δεδομένων τους. Για τον λόγο αυτό, η ως άνω φράση της παραγράφου 1 του άρθρου 4 «Για τη διασφάλιση των συμφερόντων των υποκειμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (...)» πρέπει να συμπληρωθεί ως εξής: «Για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και των έννομων συμφερόντων των υποκειμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (...)».

2. Επί του άρθρου 3 παρ. 2

Διά της εν λόγω διάταξης ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «Στο εν λόγω μνημόνιο προβλέπεται ότι η ΕΔΥΤΕ ΑΕ: (...) στ) συνδράμει τον Εθνικό Οργανι-

σμό Δημόσιας Υγείας (...). Ορθή, εν προκειμένω, είναι η χρήση του ρηματικού ρύπου «συντρέχει».

3. Επί του άρθρου 5

Με τις διατάξεις του άρθρου 5, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δημιουργία Κινητών Ομάδων Υγείας Ειδικού Σκοπού υπηρεσιών νοσηλευτικής φροντίδας, λήψης δειγμάτων βιολογικού υλικού και άμεσης εκτέλεσης δοκιμασιών ταχέων μοριακών ελέγχων (rapid test) για τον εντοπισμό κρουσμάτων κορωνοϊού COVID-19», ορίζεται ότι «[η] ισχύς της παρ. 2 του άρθρου τεσσαρακοστού τέταρτου της από 20.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (...) ως προς τη δημιουργία Κινητών Ομάδων Υγείας Ειδικού Σκοπού (...), παρατείνεται έως την 31η.3.2021».

Επισημαίνεται ότι η ρύθμιση, η ισχύς της οποίας παρατείνεται, εν προκειμένω, δεν αναφέρεται μόνον στη «δημιουργία Κινητών Ομάδων Υγείας Ειδικού Σκοπού», αλλά περιέχει, ιδίως, διατάξεις για την, «κατά παρέκκλιση όλων των κείμενων εθνικών διατάξεων περί προσλήψεων και δημοσίων συμβάσεων» δυνατότητα του ΕΟΔΥ «να συνάπτει συμβάσεις: α) πρόσληψης προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου για τη στελέχωση των κινητών μονάδων της παρ. 1, β) προμήθειας και μίσθωσης ενδεδειγμένων φορητών οχημάτων και οχημάτων για τις ανάγκες μετακινήσεων των κινητών συνεργείων και του εξοπλισμού τους για τις ανάγκες των μετακινήσεων του προσωπικού της παρ. 1, γ) προμήθειας ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης συμβάντων και ελέγχων, δ) προμήθειας αντιδραστηρίων μοριακού ελέγχου μετά συνοδού εξοπλισμού τους και γρήγορων ελέγχων αντιγόνων, ε) ενίσχυσης του Ε.Ο.Δ.Υ. για τη διαχείριση των κλήσεων για λήψη δειγμάτων βιολογικού υλικού και δοκιμασιών ταχέων ελέγχων αντιγόνων SARS-CoV-2 (rapid test), στ) αγοράς θήκης (KIT) λήψης δειγμάτων, ζ) παροχής υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου για τη στελέχωση και αξιολόγηση και η) συμβάσεων προμηθειών ή και υπηρεσιών που συνάπτονται στο πλαίσιο των έμμεσων δαπανών της Πράξης, όπως αυτές προσδιορίζονται στο εκάστοτε τεχνικό δελτίο».

Υπό το φως των ανωτέρω, η φράση «[η] ισχύς της παρ. 2 (...) ως προς τη δημιουργία Κινητών Ομάδων Υγείας Ειδικού Σκοπού (...), παρατείνεται (...)» θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «[η] ισχύς της παρ. 2 (...) ως προς την πρόσληψη προσωπικού, την προμήθεια υλικών και την παροχή υπηρεσιών στο πλαίσιο λειτουργίας των Κινητών Ομάδων Υγείας Ειδικού Σκοπού (...), παρατείνεται (...)».

4. Επί των άρθρων 5, 17, 26, 27, 28, 29, 30, 31 και 154

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις παρατείνεται, κατά κανόνα, μέχρι την 31.03.2021, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται άμεσος κίνδυνος εμφάνισης και διάδοσης [και διασποράς] του κορωνοϊού COVID-19, η δυνατότητα που είχε παρασχεθεί με επιμέρους διατάξεις των από 25.2.2020, 14.3.2020, 30.3.2020 και 10.8.2020 Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου, οι οποίες κυρώθηκαν με τους ν. 4682/2020, 4684/2020 και 4722/2020, σε αναθέτουσες αρχές και φορείς του Δημόσιου να συνάπτουν συμβάσεις αναγκαίων προμηθειών που συνεχονται με την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού, κατά παρέκκλιση, ιδίως, «όλων των κείμενων εθνικών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων».

Εξ επόψεως δικαίου δημοσίων συμβάσεων, επισημαίνεται, (βλ. τις Γνώμες Α10/2020 και Α14/2020 που εξέδωσε η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., ασκώντας τη σχετική της αρμοδιότητα κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. (αα) του ν. 4013/2011, στις οποίες τίθεται αναλυτικά ο σχετικός νομικός προβληματισμός) ότι οι πάσης φύσεως νομοθετικές πρωτοβουλίες που άπτονται του τομέα των δημοσίων συμβάσεων πρέπει, αφενός, να συνάδουν με το γράμμα και το πνεύμα του ν. 4412/2016, όπως ισχύει, αφετέρου, να μην εισάγουν εξαιρέσεις, παρά μόνον στον βαθμό στον οποίο είναι απολύτως αναγκαίες για την επίτευξη συγκεκριμένου και σαφώς καθορισμένου στόχου.

Δεδομένου, εξ άλλου, ότι η εθνική νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων έχει ενσωματώσει τις διατάξεις των Ευρωπαϊκών Οδηγιών, κάθε παρέκκλιση από τις εθνικές διατάξεις πρέπει να περιορίζεται στις συμβάσεις των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια εφαρμογής των Οδηγιών, όπως εκάστοτε ισχύουν, σε καμία δε περίπτωση δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως παρέκκλιση από διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προς αποφυγή θέσπισης διατάξεων που μπορεί να οδηγήσουν σε σύναψη δημοσίων συμβάσεων με διαδικασίες ενδεχομένως μη συμβατές με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με αφορμή τις εξαιρετικές συνθήκες που έχουν προκληθεί σε πανευρωπαϊκή κλίμακα από την εξέλιξη της νόσου COVID-19, εξέδωσε την από 01.04.2020 Ανακοίνωσή της με θέμα «Ειδική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων που σχετίζονται με την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19 – Νεότερες Διευκρινίσεις», όπου εξειδικεύονται τα όρια και η ευελιξία που μπορεί να υφίσταται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, και ειδικότερα τους κατ' ελάχιστον απαιτούμενους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται σχετικά στις ευρωπαϊκές Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (πρβλ. σχετ. υπ' αρ. πρωτ. 1867/1.4.2020 έγγραφο της

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.).

Περαιτέρω, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο στις προτεινόμενες κατά παρέκκλιση από τις κείμενες εθνικές διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων, να ορίζονται σαφώς οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας διά των οποίων εισάγεται η εκάστοτε παρέκκλιση, καθώς επίσης και αν η παρέκκλιση αυτή αφορά και σε διατάξεις που δεν εμπίπτουν στον ν. 4412/2016, αλλά συνεχονται εν γένει με τις δημόσιες συμβάσεις (όπως, λ.χ., διατάξεις σχετικές με την αρμοδιότητα άσκησης προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, η υποχρέωση ανάρτησης στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ, η υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών σε συμβάσεις άνω του 1.000.000 € κ.ο.κ.) προκειμένου να μην προκαλείται σύγχυση στον εφαρμοστή του δικαίου.

Τέλος, επισημαίνεται ότι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και επιλογής αναδόχου, ακόμη και αν πρόκειται για συμβάσεις κάτω των ορίων που θέτει το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν θα πρέπει, κατά το δυνατόν, ακόμη και στο πλαίσιο των εξαιρετικών περιστάσεων, να αφίστανται των γενικών αρχών που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων, ιδίως, τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

5. Επί του άρθρου 18

Διά των διατάξεων του άρθρου 18 παρατείνεται, έως την 31η Μαρτίου 2021, η ισχύς του άρθρου 5 παρ. 1 και 3 του ν. 4681/2020, ως προς τη χορήγηση άδειας παραγωγής απολυμαντικών προϊόντων.

Οι ρυθμίσεις των οποίων η ισχύς παρατείνεται, ορίζουν, μεταξύ άλλων, τα εξής: «(...) αναστέλλεται η ισχύς των διατάξεων της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 1316/1983 (Α' 3) [Σημ.: οι οποίες απονέμουν στον ΕΟΦ την αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, να αναστέλλει ή να ανακαλεί την άδεια παρασκευής προϊόντων, να διακόπτει την παραγωγή τους, να ασκεί προληπτικό έλεγχο επί των πιστοποιητικών προέλευσης των προϊόντων και να διενεργεί επιθεωρήσεις ή δειγματοληψίες κατά το στάδιο της παραγωγής, αποθήκευσης, διακίνησης και διάθεσης των προϊόντων] αποκλειστικά για επιχειρήσεις που ήδη κατέχουν άδεια δυνατότητας παραγωγής φαρμακευτικών ή καλλυντικών προϊόντων, και μόνο ως προς την παραγωγή απολυμαντικών προϊόντων τύπου 1 για ανθρώπινη χρήση είτε σε μορφή υγρή ή γέλης είτε εμποτισμένα μαντηλάκια, των οποίων η διάθεση στην αγορά και η χρήση διέπεται από τον Κανονισμό ΕΕ 528/2012 (...)».

Σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης (Ενότητα Α: Αιτιολογική έκθεση, σελ. 100-101) που συνοδεύει το νομοσχέδιο, οι διατάξεις των οποί-

ων η ισχύς προτείνεται να παραταθεί «έχουν ψηφισ[θ]εί στο πλαίσιο λήψης κατεπειγόντων μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, των οποίων η ισχύς έχει λήξει ή πρόκειται να λήξει σύντομα. Όλες οι προτεινόμενες διατάξεις αποβλέπουν στην προστασία της δημόσιας υγείας έναντι του κορωνοϊού COVID-19» και «στην εύρυθμη λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Υγείας, συνεπεία των αυξημένων αναγκών που έχουν προκύψει από την εξάπλωση του κορωνοϊού COVID-19».

Παρατηρείται ότι η υγειονομική κρίση και ο επείγων χαρακτήρας των ανάγκης λήψης μέτρων έχουν ως αποτέλεσμα τη θέσπιση – και, εν προκειμένω, την παράταση της ισχύος – εξαιρετικών διατάξεων, οι οποίες, εν προκειμένω, αφορούν, μεταξύ άλλων, τους όρους παραγωγής και ελέγχου απολυμαντικών προϊόντων, κατά τρόπον ώστε να διευκολύνεται η παραγωγή και η διάθεσή τους. Ο εξαιρετικός χαρακτήρας της ρύθμισης έγκειται και στο ότι, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, δεν απαιτείται, για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, να πληρούνται όροι οι οποίοι έχουν θεσπισθεί ως αναγκαίοι, υπό συνθήκες (μη επείγουσας ανάγκης) συνθήκες, επίσης για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας.

6. Επί του άρθρου 26 παρ. 1

Εκ παραδρομής, αναφέρεται ότι η ισχύς του άρθρου τρίτου της από 25.2.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 42), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4682/2020 (Α' 76), παρατάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 18 του ν. 4727/2020 (Α' 186), αντί του ορθού ν. 4728/2020.

7. Επί των άρθρων 33 και 34

Με τις προτεινόμενες διατάξεις, μεταξύ άλλων, νομιμοποιούνται οι δαπάνες που αφορούν στις υπηρεσίες σίτισης των ασθενών, της καθαριότητας και των χώρων των νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ. που εξακολουθούν να παρέχονται από ιδιωτικά συνεργεία κατά την περίοδο της πανδημίας και, αναδρομικά, οι πάσης φύσεως δαπάνες που καταβλήθηκαν έως την έναρξη ισχύος του υπό ψήφιση νομοσχεδίου για πραγματική απασχόληση των εργαζομένων της Α.Ε.Μ.Υ. Α.Ε. που προσλήφθηκαν στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών (Προ.Κε.Κ.Α.), δυνάμει του άρθρου 99 του ν. 4486/2017, και στο Γενικό Νοσοκομείο Θήρας (Γ.Ν.Θ.), δυνάμει του άρθρου 64 του ν. 4368/2016, εφόσον τα άνω ποσά καταβλήθηκαν για οποιαδήποτε αιτία σχετιζόμενη με την άνω πραγματική απασχόληση αυτών, κατά παρέκκλιση οποιασδήποτε αντίθετης ρύθμισης, και ανεξαρτήτως των όρων της σύμβασης εργασίας τους.

Κατά τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «(...) διατάξεις περί αναδρομικής νομιμοποίησης των δαπανών είναι συνταγματικώς ανεκτές (σχ. Ολ. Ε.Σ. 2400/2007, 2079/2010, 2145/2010 κ.ά.), δοθέντος ότι ο νομοθέτης, ενεργώντας στο πλαίσιο της κατά το Σύνταγμα αρμοδιότητάς του για τη ρύθμιση εννόμων σχέσεων και καταστάσεων και μάλιστα με αναδρομική δύναμη, εφόσον τούτο δεν προσκρούει σε ρητές απαγορευτικές διατάξεις του Συντάγματος, έχει την ευχέρεια να καθορίσει το περιεχόμενο, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις του διενεργουμένου στους απολογισμούς των Ο.Τ.Α. ελέγχου, αρκεί η άμβλυνση, αναδρομικώς, των προϋποθέσεων και περιορισμών ως προς τη νομιμότητα των δημοτικών δαπανών να μην εξικνείται σε τέτοια έκταση που να επιφέρει ουσιαστικά κατάλυση του ελέγχου αυτού, καθιστώντας κενό γράμμα τις διατάξεις των άρθρων 98 παρ. 1 και 102 του Συντάγματος. Επομένως, με τις ως άνω διατάξεις, ερμηνευόμενες στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 98 παρ. 1 εδ. γ' του Συντάγματος, με το οποίο κατοχυρώνεται ο κατασταλτικός έλεγχος των υπολόγων των Ο.Τ.Α. από το Ελεγκτικό Συνέδριο, και του άρθρου 102 παρ. 5 του Συντάγματος, με το οποίο διασφαλίζεται η διαφάνεια κατά τη διαχείριση των οικονομικών πόρων των Ο.Τ.Α., νομιμοποιούνται εκείνες μόνο οι δαπάνες των Ο.Τ.Α., των οποίων οι πλημμέλειες στη διαδικασία ανάληψης και πραγματοποίησής τους δεν είναι ουσιώδεις. Η αληθής, δηλαδή, βούληση του νομοθέτη είναι η κάλυψη είτε τυπικών παραλείψεων της διαδικασίας ανάληψης και πραγματοποίησης των δαπανών των Ο.Τ.Α. είτε τυπικών ελλειμμάτων της διαχείρισης, που οφείλονται σε πλημμέλειες σχετικώς με την κανονική τήρηση των οικείων δικαιολογητικών, όπως η μη ύπαρξη πλήρων και νομοτύπως συντεταγμένων δικαιολογητικών, η διενέργεια δαπανών χωρίς ειδική πίστωση κ.ά. (...) (βλ. Ολ. Ε.Σ. 506 και 2293/2011)».

Σε κάθε περίπτωση, «[σ]τη ρυθμιστική (...) εξουσία του κοινού νομοθέτη εμπίπτει και η θέσπιση διατάξεων για τη “νομιμοποίηση” δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η (...) ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παράνομως (Ολ. Ε.Σ. 981/2016). Ο έλεγχος της συμβατότητας τυχόν “νομιμοποιητικής” δαπανών διάταξης προς την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη δεν μπορεί πάντως να είναι γενικός και αφηρημένος, καθώς συνδέεται με το είδος και το ύψος των συγκεκριμένων κάθε φορά δαπανών που επιδιώκεται να “νομιμοποιηθούν», τη σχέση (αναλογία) των δαπανών αυτών με το σύνολο της οικείας διαχείρισης ή τέλος με τη βαρύτητα της πλημμέλειας (εύρος δημοσιολογιστικής απόκλισης)» (ΕλΣυν Τμ. IV 706/2018). Υπό

το πρίσμα των ανωτέρω, κατά τη διενέργεια των σχετικών δαπανών από τα νοσοκομεία και τις Υ.Πε, πέραν της ρητής προϋπόθεσης της διάταξης να είναι οι δαπάνες εντός των εγκεκριμένων πιστώσεων των προϋπολογισμών τους των αντιστοιχών ετών αναφοράς, θα πρέπει να τηρείται το εύλογο μέτρο από τους προβαίνοντες στη δαπάνη. (βλ. και Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 8.4.20 επί του νομοσχεδίου Κύρωση της από 20.03.2020 Π.Ν.Π. “Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης” (Α΄ 68) και άλλες διατάξεις».

8. Επί του άρθρου 51

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται νέα παράγραφος 1Α στο άρθρο 21 του (κυρωθέντος διά του άρθρου πρώτου του ν. 2859/2000) Κώδικα ΦΠΑ προς ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/2020 του Συμβουλίου της 7ης Δεκεμβρίου 2020 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με προσωρινά μέτρα ως προς τον φόρο προστιθέμενης αξίας που επιβάλλεται στα εμβόλια για τη νόσο COVID-19 και τα in vitro διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19. Με την νέα παράγραφο 1Α προβλέπεται ότι «συντελεστής του φόρου ορίζεται σε μηδέν τοις εκατό (0%) για τα εμβόλια κατά της νόσου COVID-19 που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. και για τα in vitro διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα της νόσου COVID-19 που συμμορφώνονται με τις ισχύουσες απαιτήσεις της οδηγίας 98/79/ΕΚ (L 331) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ή του κανονισμού (ΕΕ) 2017/746 (L 117) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και με τη λοιπή ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία. Ο ίδιος συντελεστής εφαρμόζεται και στις υπηρεσίες που συνδέονται στενά με τα αγαθά του προηγούμενου εδαφίου». Ερωτάται αν, αντί της ρύθμισης περί συντελεστή φόρου «μηδέν τοις εκατό (0%)», που δεν απαντά μέχρι σήμερα στον Κώδικα ΦΠΑ, θα ήταν προτιμότερο να ορίζεται ότι η παράδοση των ανωτέρω αγαθών απαλλάσσεται του φόρου (ΦΠΑ) με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών. Ορολογία που ακολουθεί και η υπό ενσωμάτωση Οδηγία («Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε κατά το προηγούμενο στάδιο»), αλλά και η πρακτική (βλ. έντυπο δήλωσης ΦΠΑ που έχει ορισθεί δυνάμει της απόφασης ΓΓΔΕ πολ. 1084/2016, ΦΕΚ Β΄ 1943).

9. Επί του άρθρου 78

Το προτεινόμενο άρθρο ρυθμίζει την προμήθεια επιτραπέζιων ηλεκτρονικών υπολογιστών από τις επιχειρησιακές διοικητικές μονάδες του e-ΕΦΚΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4412/2016, υπό τον τίτλο «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)»

Επισημαίνεται, συναφώς ότι, κατά το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. αα' του ν. 4013/2011, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (εφεξής «Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ» «[γ]νωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: αα) Η Αρχή γνωμοδοτεί επί των διατάξεων σχεδίων νόμων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις πριν από την κατάθεση τους στη Βουλή. Αν ο αρμόδιος Υπουργός διαφωνεί με τη γνώμη της Αρχής, η Αρχή δύναται να συγκαλεί συσκέψεις, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της και εκπροσώπων όλων των συναρμόδιων Υπουργείων με σκοπό την ανταλλαγή και σύγκλιση των απόψεων. Στις εν λόγω συσκέψεις η Αρχή και κάθε συναρμόδιος Υπουργός μπορούν να ζητούν τη συμμετοχή ανεξάρτητων τρίτων, ειδικών σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Οι συσκέψεις αυτές πραγματοποιούνται σε διάστημα δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση της πρόσκλησης της Αρχής στους συμμετέχοντες. Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη συνέχιση της διαδικασίας ψήφισης του σχεδίου νόμου».

10. Επί του άρθρου 81

Διά του άρθρου 81 τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4578/2018 και παρατείνεται έως την 30.06.2021 η ημερομηνία εκκαθάρισης και πληρωμής από τον e-ΕΦΚΑ ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του κλάδου υγείας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης που εντάχθηκαν στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. Όμως, η σχετική διάταξη αναφέρει ως ημερομηνία την 31.03.2021. Ερωτάται, ποια, τελικώς, εκ των δύο ημερομηνιών, προτείνεται. Περαιτέρω, προστίθεται παρ. 14 στο άρθρο 12 του ν. 4578/2018, σύμφωνα με την οποία, «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δύναται να παρατείνεται η ημερομηνία εκκαθάρισης και πληρωμής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της παρ. 1, και πάντως όχι πέραν της 30ης. 6.2021». Εν προκειμένω παρατηρείται ότι η αναφερόμενη στην παρ. 14 ημερομηνία είναι η προβλεπόμενη στην παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4578/2018 ημερομηνία. Περαιτέρω, σκόπιμο είναι, για λόγους νομοτεχνικούς, η εν λόγω παράγραφος να εισαχθεί ως παράγραφος 15, δοθέντος ότι με το άρθρο 46 του ν. 4756/2020 έ-

χει ήδη εισαχθεί παρ. 14 στο εν λόγω άρθρο.

11. Επί του άρθρου 93

Η προτεινόμενη ρύθμιση φέρει τον τίτλο «Μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας», αναφέρεται, όμως, μόνο στον θεσμό της αναδοχής. Πρέπει, επομένως, να απαλειφθεί από τον τίτλο η αναφορά στην υιοθεσία.

12. Επί του άρθρου 108

Με τις προτεινόμενες διατάξεις, μεταξύ άλλων, προστίθεται στο άρθρο 80 του ν. 4690/2020 η εντός αγκυλών, ως κατωτέρω, φράση, διά της οποίας καθίσταται δυνατή η απευθείας ανάθεση συμβάσεων από τον Ο.Α.Σ.Α. «με σκοπό τη διασφάλιση της αδιάλειπτης και απρόσκοπτης λειτουργίας των μέσων μαζικής μεταφοράς, [της εποπτείας αυτών, καθώς και] και της διάθεσης, χρήσης και ελέγχου των μέσων κομίστρου, την αποφυγή του συνωστισμού και της συμφόρησης στα συγκοινωνιακά μέσα, τη βέλτιστη αξιοποίηση υφιστάμενων ή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και μέσων για την ασφαλέστερη μετακίνηση του επιβατικού κοινού, την ασφαλή επαύξηση του συγκοινωνιακού έργου και κάθε άλλον παρεμφερή σκοπό». Παρατηρείται ότι, στην προστιθέμενη διά του παρόντος φράση, δεν διακρίνεται ευχερώς το νόημα της εποπτείας «αυτών», των μέσων, δηλαδή, μαζικής μεταφοράς, και ερωτάται σχετικώς αν νοείται εν προκειμένω η εποπτεία της λειτουργίας των μέσων, οπότε, σκόπιμη θα ήταν η χρήση της αντωνυμίας «αυτής» ή η επανάληψη του προσδιοριζόμενου όρου.

13. Επί του άρθρου 112

Για λόγους συντακτικής αρτιότητας, θα ήταν χρήσιμο να τεθεί η φράση «του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών» μετά από τον όρο «Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών», και, στη θέση της, να τεθεί η φράση «του υπουργείου», επομένως, να αναδιατυπωθεί ως εξής: «(...) υποβάλλουν ανά τρίμηνο και ετησίως στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών, με κοινοποίηση στη Γενική Διεύθυνση Μεταφορών του υπουργείου, τα απολογιστικά στοιχεία (...)».

14. Επί του άρθρου 113

Δοθέντος ότι στο άρθρο 11 του ν. 4482/2017, εκτός από την προσθήκη των παρ. 3, 4, και 5, όπως αναφέρεται στην προτεινόμενη διάταξη, τροποποιείται και η παρ. 1 αυτού, σκόπιμο θα ήταν να γίνει σχετική αναφορά.

15. Επί του άρθρου 114

Με τις προτεινόμενες διατάξεις χορηγείται επιδότηση στον ΟΑΣΘ για την κάλυψη του συνολικού ετήσιου λειτουργικού ελλείμματός του. Εν προκειμένω τυγχάνουν εφαρμογής οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων των άρθρων 107 – 109 της ΣΛΕΕ. Το άρθρο 107 παρ. 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής (...) κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές». Ερμηνεύοντας την έννοια της στρέβλωσης του ανταγωνισμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει, στην από 19.07.2016 ανακοίνωσή της, ότι, όταν οι αρχές αναθέτουν μία δημόσια υπηρεσία σε έναν εσωτερικό πάροχο, πιθανή νόθευση του ανταγωνισμού αποκλείεται, εφόσον, σωρευτικά, η υπηρεσία υπόκειται σε νόμιμο μονοπώλιο (που συστάθηκε σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ), το νόμιμο μονοπώλιο δεν αποκλείει μόνο τον ανταγωνισμό εντός της αγοράς, αλλά και για την ίδια την αγορά, υπό την έννοια ότι αποκλείει κάθε δυνατό ανταγωνιστή από το να καταστεί ο αποκλειστικός πάροχος της εν λόγω υπηρεσίας, και η υπηρεσία δεν βρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες υπηρεσίες (Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01) Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 262 σελ. 1 – 50/19.7.2016) 6.2. σημ. 188 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN))

Εξ άλλου, αυτή την περίοδο, λόγω της πανδημίας του Covid-19, η Επιτροπή έχει ανακοινώσει μία κατηγορία ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, «για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους», η οποία, κατά τη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης, πρέπει να επηρεάζει το σύνολο ή σημαντικό μέρος της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους, και όχι απλώς μία από τις περιφέρειες ή ένα από τμήματα της επικράτειάς του. [Ανακοίνωση της Επιτροπής προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου Covid-19 (2. σημ. 17) https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/TF_consolidated_version_amended_3_april_8_may_29_june_and_13_oct_2020_el.pdf (ενοποιημένη έκδοση. Τα αυθεντικά κείμενα του προσωρινού πλαισίου, όπως εγκρίθηκε στις 19.3.2020 [C(2020) 1863], και των τροποποιήσεών του C(2020) 2215 της 3.4.2020, C(2020) 3156 της 8.5.2020, C(2020) 4509 της 29.6. 2020 και

C(2020) 7127 της 13.10.2020, είναι τα δημοσιευθέντα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης]. Αναλυτικότερα, κατά την Επιτροπή, «λαμβάνομένου υπόψη ότι η έξαρση της νόσου COVID-19 πλήττει όλα τα κράτη μέλη και ότι τα μέτρα ανάσχεσης που έλαβαν τα κράτη μέλη επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, η κρατική ενίσχυση είναι δικαιολογημένη και μπορεί να κριθεί συμβιβασίμη [συμβατή] με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, με σκοπό να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και να διασφαλιστεί ότι οι διαταραχές που προκαλούνται από την έξαρση της νόσου COVID-19 δεν υπονομεύουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ» (Ανακοίνωση 2. σημ. 18). Η Επιτροπή καθόρισε τις προϋποθέσεις συμβατότητας που θα εφαρμόσει κατ' αρχήν για τις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Επομένως, τα κράτη μέλη «πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που κοινοποιούνται στην Επιτροπή είναι αναγκαία, κατάλληλα και αναλογικά για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους, καθώς και ότι τηρούνται πλήρως όλες οι προϋποθέσεις της παρούσας ανακοίνωσης» (2 σημ. 19 της Ανακοίνωσης). Τα προσωρινά μέτρα ενίσχυσης είναι δυνατό να σωρευθούν με ενισχύσεις δυνάμει των Κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ή με ενισχύσεις δυνάμει των Κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι διατάξεις και οι κανόνες σωρευσης των εν λόγω κανονισμών (2 σημ. 20 της Ανακοίνωσης).

16. Επί του άρθρου 120

Με το άρθρο 120 του νομοσχεδίου τροποποιείται η περ. β της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2936/2001 (Α' 166). Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου, «δεν μπορούν να καταταγούν ως Επαγγελματίες Οπλίτες» οι πρώην υπαξιωματικοί, οι οποίοι «ενώ υπηρετούσαν ως μόνιμοι ή εθελοντές, παραιτήθηκαν ή απολύθηκαν για οποιαδήποτε αιτία». Εξ άλλου, κατά την Αιτιολογική Έκθεση, «η διάταξη του άρθρου 120 συμβάλλει στην ενίσχυση του θεσμού των Επαγγελματιών Οπλιτών με ήδη εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό».

Δημιουργείται, εν προκειμένω, προβληματισμός ως προς το αν ο αποκλεισμός των ως άνω πρώην υπαξιωματικών από τη δυνατότητα εκ νέου κατάταξης, εξαιτίας παραίτησης ενώ υπηρετούσαν ως μόνιμοι ή εθελοντές, τελεί σε σχέση συνάφειας και καταλληλότητας προς τον επιδιωκόμενο σκοπό της «ενίσχυσης του θεσμού των Επαγγελματιών Οπλιτών με ήδη εξειδικευμένο

και έμπειρο προσωπικό», καθώς και ως προς το αν ο εν λόγω αποκλεισμός υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο, δεδομένου μάλιστα, ότι δεν εξετάζεται αν αυτός ο όρος, δηλαδή της προηγηθείσας παραίτησης, συντρέχει ένεκα λόγων που δύνανται να κριθούν αντικειμενικά δικαιολογημένοι (λ.χ., ένεκα λόγων ανωτέρας βίας ή εξαιρετικά σοβαρών οικογενειακών λόγων).

Αθήνα, 18 Δεκεμβρίου 2020

Οι Εισηγητές
 Δάφνη Ακουμιανάκη
 Κωνσταντίνος Δεληκωστόπουλος
 Μαριάνθη Καλυβιώτου
 Αθηνά Κοντογιάννη
 Επιστημονικοί Συνεργάτες

Δημήτρης Κανελλόπουλος
 Προϊστάμενος του Τμήματος Νομικής Υποστήριξης
 Γεωργία Μακροπούλου
 Γεώργιος Φωτόπουλος
 Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
 Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
 Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
 Αναπληρωτής Καθηγητής
 του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
 Επιστημονικών Μελετών
 Αστέρης Πλιάκος
 Καθηγητής του Οικονομικού
 Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
 Κώστας Μαυριάς
 Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών